

Posudek

diplomové práce **Ing. Jany Prokopové** na téma

„Problematika střídavé výchovy v rodinném právu a zkušenosti opatrovnických soudů se střídavou výchovou s české justici“

Předložená diplomová práce obsahuje 61 výkladových stran včetně úvodu a závěru. Autorka pro svou práci zvolila téma, které je velmi aktuální, protože souvisí s poměrně četnou rozvodovou praxí. Rozvod manželů majících nezletilé děti tvoří značnou část soudní praxe. Novela zákona o rodině z roku 1998 zavedla další možnosti úpravy poměrů rodičů k dětem pro dobu po rozvodu. Významnou novinkou se stala tzv. střídavá péče, která v české praxi doposud použita nebyla. Autorka velmi správně svůj výklad zaměřila na aplikační činnost soudů, jak se postupně za posledních cca 12 let vyvíjela.

Systematika práce je zvolena správně. Autorka se v první řadě zabývá velmi stručně vývojem rozhodování soudů v rodinných věcech (kapitola druhá). Třetí kapitola „Současná právní úprava střídavé péče“ představuje těžiště předložené diplomové práce. Konečně pak v kapitole čtvrté se autorka věnuje komparaci celkem dvanácti zahraničních úprav porozvodové situace rodičů a dětí v oblasti jejich práv a povinností týkajících se výchovy dítěte.

Práce vychází z početné literatury – prací monografických i časopiseckých. V omezenějším počtu (sedm) autorka uvádí též internetové stránky. Kromě toho autorka do seznamu literatury zařadila i dosti početný seznam Nálezů ÚS a rozsudků. S uvedenou literaturou autorka pracuje velmi pečlivě, v práci na ni odkazuje na jednotlivých stránkách (celkem 69 odkazů).

Celkově lze říci, že práce neobsahuje žádné podstatné nedostatky, které by svědčily o nějakých autorčiných neznalostech, naopak je třeba zdůraznit, že autorka řeší zkoumanou problematiku ve všech potřebných souvislostech a do hloubky. Jde totiž o problémy, které často souvisejí s některými znalostmi z oblasti psychologie. Proto často se v konkrétním řízení musí soudy zabývat i závěry příslušného znalce, dětského psychologa.

Mám jen několik menších připomínek či otázek na autorku. Na straně 7, poslední dva řádky – z textu není zcela jasné, kdy došlo k uvedené změně zákona, tj. § 45 odst. 1 zákona o rodině. K tomu připomínám, že toto ustanovení, jako velmi podstatná novinka, bylo vtěleno do zákona o rodině hned od počátku jeho platnosti a účinnosti. Pokud jde o výslovnou úpravu střídavé výchovy, ráda bych upozornila autorku na to, že v původním poslaneckém návrhu bylo výslovně uvedeno, že soud rozhodne o této výchově po dohodě rodičů. Při projednávání návrhu novely bylo na poslední chvíli slova „po dohodě rodičů“ škrtnuta. Nicméně soudní praxe se dlouho vyvíjela tak, že soudy převážně judikovaly tento způsob úpravy péče o dítě teprve poté, co se o něm rodiče dohodli. Samozřejmě, že – jak sama autorka dále uvádí – se posléze k této problematice dohody obrací i Ústavní soud a další judikatura. Na straně 6, druhý odstavce, autorka uvádí, že možnost střídavé výchovy byla dána již za platnosti zákona o právu rodinném – nevím, jak autorka k tomuto názoru došla. Zákon o právu rodinném pojem střídavý výchova neznal.

Obsah předložené diplomové práce svědčí o autorčině schopnosti samostatně a originálně zpracovat zvolené téma. Z tohoto hlediska velmi kladně hodnotím pečlivý rozbor,

kterému se věnuje autorka v ad 3, kde jsou rozebrána nálezy Ústavního soudu (autorka by měla opravit nadpis, v němž uvádí „rozhodnutí“) související s problematikou střídavé výchovy.

V těchto nálezech se Ústavní soud totiž vypořádává zejména s problematikou souhlasu či nesouhlasu jednoho z rodičů se střídavou péčí. Tyto nálezy představují postupně pro rozhodování obecných soudů důležité vodítko.

Interdisciplinární zaměření představuje 3.4. „Střídavá výchova z pohledu psychologů a mediace“. Autorka zde publikuje nejdůležitější poznatky, které mohou být opět velmi užitečné pro kvalitní rozhodnutí soudů o střídavé výchově.

Na straně 28 je zmínka též o názoru psychologa na situaci, kdy rozvedený rodič žije ve společné domácnosti s novým partnerem. Rozbor takové sociální situace může být pro soudní rozhodnutí velmi užitečný – domyslíme-li nové modely, které se vyvíjejí v nových domácnostech rodičů dítěte, jež ty domácnosti střídá (další děti další příbuzní), lze uvažovat i o poměrné životní nestabilitě dítěte střídajícího tyto domácnosti. Může tady sehrát důležitou úlohu i věk dítěte, které věkově může být např., blízké nové manželce svého otce.

Velmi zajímavá je problematika rozhodnutí sp. zn. 6Co 159/2012. Jde totiž o styk dítěte s rodičem. Pokud je střídavá výchova nařízená v trvání délky jednoho měsíce. Zajímalo by mě autorčin názor na tuto problematiku k rozhodnutí uvedeného soudu, a které zde popsala. Podle mého názoru jde totiž též o širší problematiku povinnosti informovat rodiče v záležitosti péče o jeho děti - jak tuto povinnost, kterou uvádí též Úmluva o právech dítěte tehdy, jestliže jde o dlouhodobější pobyt u jednoho z rodičů. Autorka doplňuje průběžně svou práci i několika zajímavými tabulkami, z nichž vyplývá, že střídavá výchova není v naší soudní práci výjimkou a má stoupající tendenci.

Zajímalo by mne, zda se autorka nesešla s případem, kdyby do střídavé výchovy soud svěřil i postižené dítě?

S autorčinými závěry lze souhlasit, ale je současně možno položit i otázku, zda převažují klady nebo záporny střídavé výchovy, které autorka v závěru své práce uvádí?

Předloženou diplomovou práci, která má všechny předpoklady k tomu, aby mohla být doporučena pro ústní obhajobu, plně akceptuji jako zcela zdařilou. Tuto práci doporučuji k ústní obhajobě. Autorka necht' se při obhajobě věnuje otázce významu získání vyjádření dítěte k této úpravě rodičovské výchovy. Bylo by možno nařídit střídavou výchovu v případě 16-ti leté dcery, pokud ji z různých důležitých důvodů odmítá (např. v domácnosti otce by neměla oddělenou místnost pro sebe ani možnost hrát na hudební nástroj, na který hraje)?

Předběžné hodnocení: výborně

V Praze 15. dubna 2012

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.
oponent diplomové práce